

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Селіхова Л. Г., Лавренко А.В., Борзих О. А, Дігтяр Н. І., Герасименко Н.Д.,
Кайдашев І.П., Авраменко Я. М., Мормоль І. А.

Українська медична стоматологічна академія

Запропоновано модель підготовки висококваліфікованих фахівців у сучасних умовах на основі компетентнісного підходу, відповідно до якого професійна компетентність фахівця визначається рівнем його освіти, досвідом, індивідуальними здібностями.

Ключові слова: висококваліфіковані фахівці, компетентність, інновації, якість освіти, технічні засоби.

In the article, the model of training of highly skilled specialists in modern conditions is considered on the basis of the competent approach. In accordance with the activity-competent approach, the professional competence of a specialist is determined by the level of their own education, experience, individual abilities.

Keywords: highly skilled specialists, competence, innovations, quality of education, technical means.

Вступ. Рух до європейського освітнього простору передбачає низку змін, що стосуються і навчальних предметів, і методів їх викладання. Зростання актуальності якості медичної освіти пояснюється ще й тим, що заклади вищої освіти отримали більше прав у виборі не лише методів, а й змісту освіти.

У дослідженнях, де йдеться про педагогіку вищої освіти, можна виділити кілька ключових проблем. Одна з них – це інноваційні засоби і мультимедійні технології навчання. Увага до них зростає повсякчас, адже аудіо- і відеотехніка нині набули виняткового застосування. Інновації – це новостворені чи вдосконалені конкурентоспроможні технології, що істотно поліпшують якість навчання, підвищують результативність праці. За останні роки засоби навчання і виховання в навчальних закладах поповнилися пристроями, що діють на базі комп'ютерів і лазерів. Кіно і медіапроекція поступово витісняються відеозаписами і мультимедійними проекторами. Саме найновіші технічні засоби сприяють забезпеченню повноти і точності інформації, покращують ефективність наочності, що, звісно, підвищує інтерес студентів до матеріалу, який вивчається, активізує їхню пізнавальну діяльність [8].

Чимало уваги відведено формуванню основ психолого-педагогічної компетентності майбутнього лікаря, зокрема комунікативної компетентності – здатності до ефективного спілкування, що особливо важливо, коли йдеться про хвору людину [7]. Навіть добре володіючи інноваційними методами навчання, використовуючи комп'ютер, мультимедійні методи, Інтернет, викладач водночас послуговується словесними засобами (лекція, розповідь, бесіда, пояснення та ін.), що вимагають особливої комунікативної компетентності. Якість освіти значною мірою залежить від її системності й неперервності. Результативність освіти залежить не лише від того, хто вчиться, а й від того, хто навчає. До викладача сьогодні пред'являються особливі вимоги. Здавна небезпідставно вважали, що викладач вищої школи мусить мати широку ерудицію, досконало знати свій предмет, уміти захопити ним студентів, пам'ятаючи добре відомий у педагогіці вислів Паскаля про те, що учень – це не посудина, яку необхідно наповнити, а факел, який потрібно розпалити. У наш час педагог перестає бути взірцем для студента, якщо він не самовдосконалюється. Яким би професіоналом не був викладач, якщо в час навчання не буде активної діяльності студентів, їхнього бажання засвоювати поданий педагогом матеріал, то весь процес навчання буде неефективним. Студент і викладач мають взаємодіяти [2].

Педагогічною наукою передбачено виховання низки якостей, необхідних для успішної професійної діяльності: ділових (працелюбність, дисциплінованість, обов'язковість), імпульсивно-вольових (емоційність, стриманість, тактовність, самокритичність), моральних (правдивість, скромність, справедливість, милосердя, співчуття та ін.). Для фахівця-медика все це передбачено клятвою Гіппократа [1].

Основна частина. Проблема мотивації пов'язана з тим, що механізми саморегуляції та самокерування вже діють, але формування особистості студента, його чіткої спрямованості ще не склалося. Необхідна умова для створення інтересу до змісту навчання і до власної навчальної діяльності – можливість проявляти в процесі навчання розумову самостійність та ініціативність, але за наявності відмінної підготовки теоретичних знань. Отже, мотиваційна складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви і сенс навчання. Окремі дослідники вважають найбільш адекватними в навчальній діяльності пізнавальні мотиви (широкі пізнавальні, навчально-пізнавальні, мотиви самоосвіти).

За результатами антропологічного аналізу шляхів удосконалення процесу професійної підготовки в медичних ЗВО і реалізації сучасних тенденцій розвитку освіти можна в теоретичному плані визначити професійно-мотиваційний навчальний підхід до оволодіння майбутньої спеціальності, а в практичному плані – мотиваційну складову освітнього процесу, яка включає, перш за все, розвиток у студентів мотивації до професійної діяльності, що є важливою умовою забезпечення якості підготовки лікарів і медичних працівників у цілому.

У наш час невід'ємною складовою суспільного життя стали інформаційні технології, тому на перший план виступає формування в студента інформаційної компетентності – уміння добувати, аналізувати і структурувати інформацію. Таким чином, необхідно готувати молодих людей до життя в умовах ринку, вони мають бути ініціативними, творчими, заповзятливими особистостями, які вміють вибирати кращі, оптимальні варіанти з тих, що ставити перед ними дійсність. Тому сучасною якісною освітою вважають спроможність розв'язувати реальні життєві проблеми на основі предметних знань і умінь, цим і пояснюється рівень підготовки фахівця.

На першому рівні міжпредметної інтеграції відбувається інтегрування навчального матеріалу всередині одного конкретного предмета. Другий рівень передбачає об'єднання зрозумілої інформаційної сфери різних дисциплін із метою найкращого запам'ятовування інформації, супутнього повторення, введення до теми додаткового матеріалу. Третій рівень вимагає оперування завданнями порівняльно-узагальнюючого вивчення, що виражається у формуванні в студентів уміння зіставляти і протиставляти явища й об'єкти [3].

Ступінчасті міждисциплінарні завдання певною мірою визначають відповідність навчально-методичного комплексу інтегративному змісту дисципліни "Внутрішня медицина".

Аналізуючи можливості підвищення якості традиційного навчання, було виявлено, що одним з оптимальних шляхів є впровадження дистанційних форм організації навчальної діяльності, оскільки це надає зручності, гнучкості, мобільності та швидкості навчальному процесу.

Викладач має можливість систематизувати контрольні заходи відповідно до структури навчального процесу, вносити і виключати певні контрольні дії, змінювати послідовність за потреби завдяки функції перенесення елементів курсу в режимі редагування [4].

Виконавши тест, студент має можливість переглянути свою роботу з набраною кількістю балів за кожну відповідь. Якщо студент відповів правильно з першого разу, він набирає максимальну кількість балів за питання, якщо ж було кілька спроб або студент скористався підказками, кількість балів за питання зменшується. Усі дані трансформуються в журнал оцінок, доступ до якого вільний для кожного студента. Таким чином, чинник суб'єктивного ставлення до студента зводиться до мінімуму.

Принцип тематичності впроваджується в розміщенні контрольних елементів курсу послідовно і відповідно до тем аудиторних занять. Єдність вимог забезпечується розміщенням відповідних нагадувань, коментарів відносно оцінної діяльності у вступному організаційному модулі.

Слід зазначити: активне приєднання вітчизняної вищої школи до стандартів Болонського процесу з урахуванням сучасних умов може стати додатковим імпульсом для розв'язання вказаних проблем.

Важливим завданням вищої медичної освіти є підготовка висококваліфікованих і досвідчених лікарів, здатних до самостійної діяльності, однак ця мета не може бути повністю досягнута, якщо не буде приділена належна увага одному з важливих аспектів навчання майбутнього лікаря – самостійній роботі як важливому фактору навчання і виховання студентів, а також як засобу оволодіння професійною майстерністю [5].

Нині в усіх ЗВО України ведеться активна робота щодо переходу на нову систему навчання згідно з підписаною і ратифікованою Болонською декларацією. Ми усвідомлюємо, що Болонський процес став для нас стратегією вибору, яка дозволить нашим студентам отримати вищу освіту на рівні європейських стандартів і мати можливість досягти найбільш повної самореалізації.

Сучасна вища освіта України проходить серйозне випробування, від результатів якого залежить не тільки її майбутнє, а і майбутнє держави. Ідеться про входження України до Болонського процесу. Як чинити: беззастережно приєднатися до нього, рішуче відмежуватися, шукати компромісні варіанти? Ці проблеми – предмет обговорення нашої статті. Українська вища освіта не закрита для інновацій, співпраці, координації, повного засвоєння досягнень культури. Разом із тим, Україна готова запропонувати свої випробувані форми, методи організації вищої освіти. Треба враховувати, що в поспішних реконструкціях можна безповоротно втратити дуже вагомий потенціал не тільки для вітчизняної, а і для європейської та світової культури. Тож 19 травня 2005 року на Конференції міністрів країн Європи Україна приєдналася до Болонського процесу, зобов'язавшись внести відповідні зміни в національну систему освіти і приєднатися до роботи над визначенням пріоритетів у процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти до 2010 року [6].

Висновок. Незважаючи на об'єктивну необхідність інтеграції України в міжнародний освітній простір, слід урахувати реальні можливості окремих навчальних закладів у цьому напрямі. Невелика група провідних, найбільш передових ЗВО вже нині беруть активну участь у Болонському процесі, оскільки давно і реально мають різносторонні відносини з європейськими колегами.

Список використаної літератури

1. Авдеев О. В. Використання дистанційної системи MOODLE для оптимізації навчального процесу у вищій школі / О. В. Авдеев // Медична освіта. – 2015. – № 1. – С. 6-8.
2. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / Л. Г. Селіхова, А. В. Лавренко, О. А. Борзих [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах : наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 208-210.
3. Ващенко Н. М. Сучасна освіта в Україні (проблеми реалізації Болонського процесу в українській вищій школі) / Н. М. Ващенко // Медична освіта. – 2009. – № 3. – С. 48-52.
4. Дерезюк А. В. Деякі аспекти сучасної педагогіки медичної освіти / А. В. Дерезюк // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 26-28.
5. Єхалов В. В. Гуманітарні та соціальні проблеми медицини, питання викладання у вищій медичній школі / В. В. Єхалов, К. В. Мізякіна // Актуальні проблеми сучасної медицини : Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2018. – Т. 18, № 1. – С. 249-252.
6. Загричук Г. Я. Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України в сучасних умовах на основі компетентнісного підходу / Г. Я. Загричук, В. П. Марценюк, І. Р. Мисула // Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 8-11.
7. Лещенко Т. О. Професіоналізм спілкування в структурі педагогічної майстерності викладача вищої медичної школи / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2014. – С. 124-125.
8. Упровадження інноваційних технологій у процес гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки майбутніх лікарів / Л. Г. Селіхова, А. В. Лавренко, О. А. Борзих [та ін.] // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : III Міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2018. – С. 286-290.